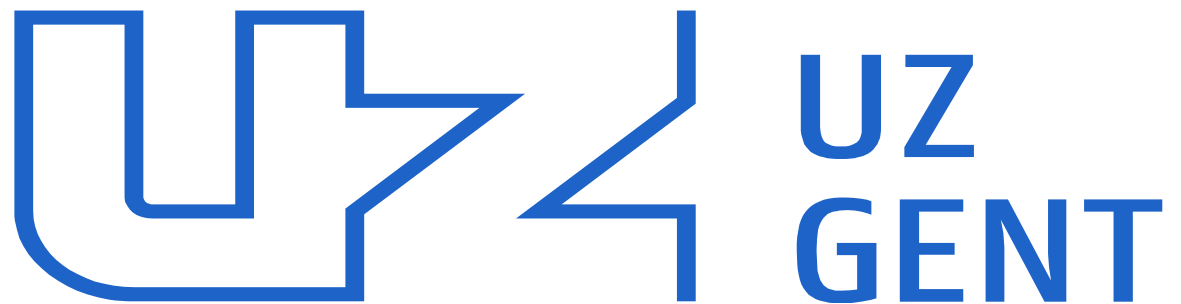

Aanpak van chronische pijn bij kinderen

Dr. Sophie Wouters – pediater pijnarts
1 oktober 2022

Take-aways

- ▶ Erkennen van nood aan multidisciplinair behandelplan voor chronische pijn
- ▶ Herkennen van risicofactoren voor chronische pijn en mogelijke doorverwijsindicaties
- ▶ Grote lijnen van de werking pediatrische pijnkliniek in het UZ Gent

Casus

- ▶ 14-jarig meisje
- ▶ Pijn in de linker enkel/voet
- ▶ Begonnen 4 maanden geleden na omslaan van de enkel op dansles
- ▶ 4 weken gips, mogelijk fractuur??? Echter, laatste RX toont geen afwijkingen. Geen opvolging bij orthopedie.
- ▶ Voet is blauw, voelt kouder aan en is gezwollen
- ▶ Gebruikt krukken voor alle verplaatsing binnen-en buitenshuis
- ▶ Gaat de laatste 2 maanden niet meer naar school omwille van constante pijn

REVISED IASP DEFINITION OF PAIN

An unpleasant sensory and emotional
experience associated with, or resembling
that associated with, actual or potential
tissue damage

#painawarenessmonth

Delivering transformative action in paediatric pain: a *Lancet Child & Adolescent Health* Commission

[Prof Christopher Eccleston, PhD](#)   • [Emma Fisher, PhD](#) • [Richard F Howard, FFPMRCA](#) •

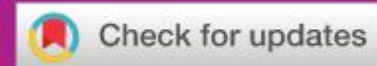
[Prof Rebecca Slater, PhD](#) • [Prof Paula Forgeron, PhD](#) • [Prof Tonya M Palermo, PhD](#) • [Kathryn A Birnie, PhD](#) •

[Prof Brian J Anderson, PhD](#) • [Prof Christine T Chambers](#) • [Geert Crombez, PhD](#) • [Prof Gustaf Ljungman, PhD](#) •

[Isabel Jordan](#) • [Zachary Jordan](#) • [Caitriona Roberts, LLM](#) • [Neil Schechter, MD](#) • [Christine B Sieberg, PhD](#) •

[Prof Dick Tibboel, MD](#) • [Prof Suellen M Walker, PhD](#) • [Prof Dominic Wilkinson, DPhil](#) • [Chantal Wood, MD](#) • [Show less](#)

Published: October 13, 2020 • DOI: [https://doi.org/10.1016/S2352-4642\(20\)30277-7](https://doi.org/10.1016/S2352-4642(20)30277-7) •

Acute
Procedural/pain
Breakthrough pain
Visceral pain
Chronic

Every child experiences pain. But pain is too often silenced and appropriate relief too infrequently given.

It is time for action.

Make pain **matter**

We need to improve equity, eliminate stigma, and make pain matter to everyone—health professionals, policy makers, funders, researchers, clinicians, and society at large.

Make pain **understood**

We need to improve our knowledge of all types of pain across the life course through investment in research. Our understanding must integrate biological, psychological, and social elements.

Make pain **visible**

We need standardised and reliable assessments for pain. Pain status should be determined in every child and treatment decisions driven by a person-centred approach.

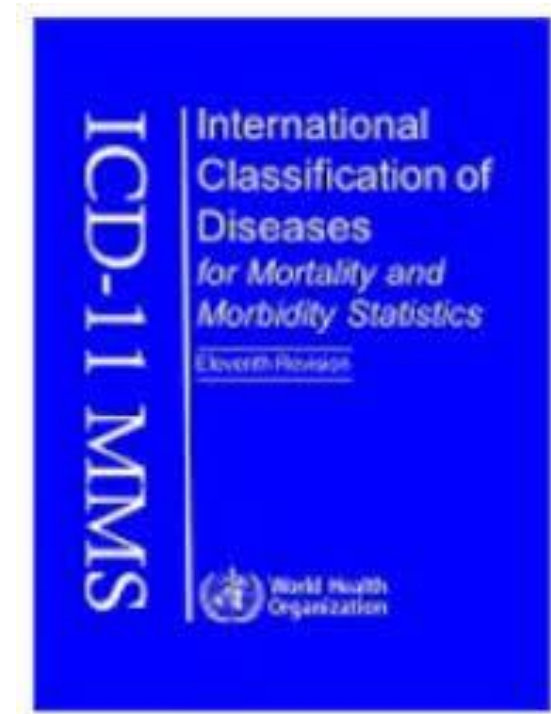
Make pain **better**

We need to avoid unnecessary pain and prevent the transition from acute to chronic pain. We must strive for universal access to effective pain treatments for all children and adolescents.

For full details, read the Commission:
Delivering transformative action in paediatric pain

International classification of diseases. ICD-11

- ▶ Chronic primary pain
- ▶ Chronic secondary pain
 - ▶ Cancer-related
 - ▶ Postsurgical
 - ▶ MSK
 - ▶ Visceral
 - ▶ Neuropathic
 - ▶ Headache or orofacial
 - ▶ unspecified

Veel voorkomende pijn diagnoses bij kinderen

Pain Sites	Prevalence (Range)	Age differences	Sex Differences
Headache	8-82.9%	Older>younger	Girls>boys
Abdominal pain	3.8-53.4%	Younger> older	Girls>boys
Back Pain	13.5-24%	Older>younger	Girls>boys
Musculoskeletal/limb pain	3.9-40%	Older>younger	Girls>boys
Multiple pains	3.6-48.8%	Unclear	Girls>boys
Other/general pain	5-88%	Unclear – possible age X sex interaction	Girls>boys

(King et al., 2012)

Aanpak van chronische pijn bij kinderen

► Presentatie van prof. Goubert

Pain in specific situations

Effectiveness of interdisciplinary interventions in paediatric chronic pain management: a systematic review and subset meta-analysis

Christina Liossi^{1, 2} ✉, Lauren Johnstone¹, Suzanne Lilley², Line Caes³, Glyn Williams², Daniel Eric Scoth¹

[Children \(Basel\)](#), 2016 Dec; 3(4): 42.

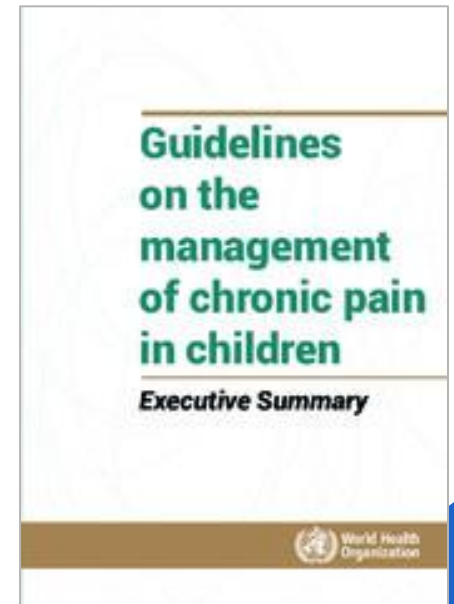
Published online 2016 Dec 10. doi: [10.3390/children3040042](https://doi.org/10.3390/children3040042)

PMCID: PMC5184817

PMID: [27973405](https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/27973405/)

Chronic Pain in Children and Adolescents: Diagnosis and Treatment of Primary Pain Disorders in Head, Abdomen, Muscles and Joints

[Stefan J. Friedrichsdorf](#),^{1,2,*} [James Giordano](#),³ [Kavita Desai Dakoji](#),¹ [Andrew Warmuth](#),¹ [Cyndee Daughtry](#),¹ and [Craig A. Schulz](#)^{1,4}

WHO guidelines on the management of chronic pain in children

- ▶ Best practice statements:
 1. Children with chronic pain and their families and caregivers must be cared for from a biopsychosocial perspective; pain should not be treated simply as a biomedical problem.
 2. Pain management requires a multimodal, interdisciplinary and integrated approach.

The 3P approach combines psychological, physical and pharmacological strategies to manage pain. Each strategy is described below.

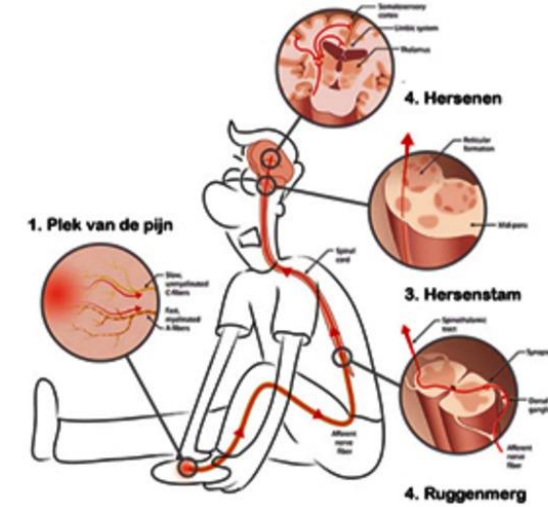
Risicofactoren en wanneer doorsturen?

Risicofactoren

- ▶ 'fear of pain' en catastroferen
- ▶ Catastroferende ouders
- ▶ Passieve coping strategie
- ▶ Angst en depressie
- ▶ Slaapproblemen
- ▶ Stressgevoeligheid
- ▶ ...

'Red flags', redenen voor directe verwijzing?

- ▶ Complex regionaal pijnsyndroom
- ▶ Neuropathische pijn
- ▶ Ernstige psychiatrische comorbiditeiten
- ▶ Ernstig schoolverzuim
- ▶ Palliatieve setting
- ▶ ...

Casus vervolg

- ▶ “Ik denk dat de dokters iets gemist hebben, ik lieg niet, het moet iets zeldzaam/gecompliceerd zijn, het doet zoveel pijn”
- ▶ **School:** “ik kan me niet concentreren door de pijn”
- ▶ **Emotioneel:** “ik ben nog altijd een vrolijk meisje, natuurlijk ben ik gefrustreerd en soms droevig, maar ik ben niet depressief ofzo”
- ▶ **Gezin:** “mama helpt me om mezelf aan te kleden, brengt mijn spullen en snackjes naar mijn kamer als ik moet rusten. Mijn papa begrijpt het niet en denkt dat ik comedie speel”
- ▶ **Sociaal:** gepest op school, “maar ik heb een beste vriendin, we whatsappen elke dag”
- ▶ **Beweging:** gebruikt krukken voor alle verplaatsingen, “Ik kan geen enkele aanraking van de voet verdragen”
- ▶ **Doelen:** “ik wil een oplossing voor de pijn”

Voorbeeld van mogelijke behandelingen in eerste, tweede en derde lijn

1

- Pijn educatie, contact met school, familie,...
- Slaap
- Beweging

2

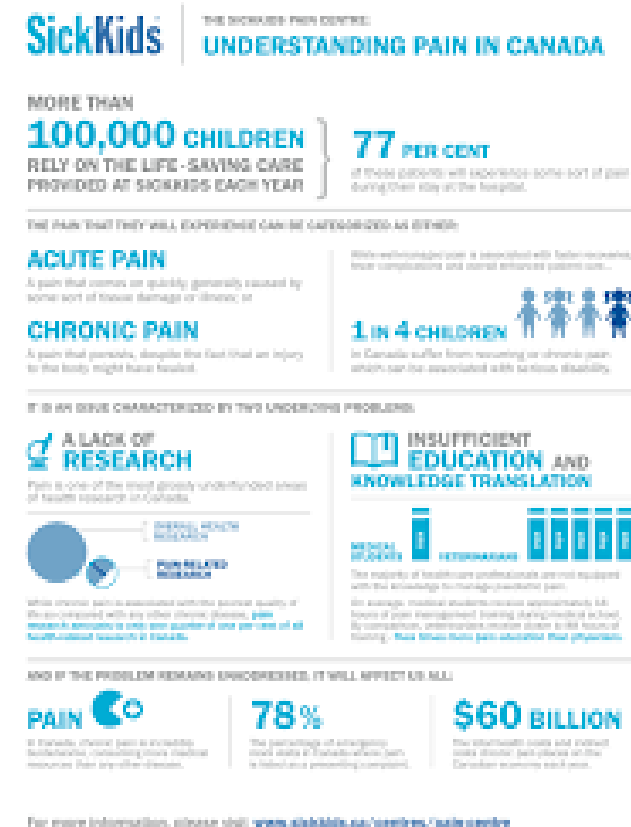
- Specifieke DDx: pediatrie, GI, neuro, ortho,...
- Fysiotherapie
- Pediatrische psychologische begeleiding

3

- Specifieke DDx: reumato, kinderpsychiatrie, GI, neuro, ortho, chirurgie,...
- Pijnkliniek
- Revalidatie

Korte voorstelling van beleid in Ontario, Canada

- ▶ Zorgvoorzieningen
 - ▶ 4 outpatient pediatric pain clinics
 - ▶ 1 inpatient pediatric pain clinic
 - ▶ 12 adult pain clinics
- ▶ Team voor aanpak van chronische pijn in SickKids
 - ▶ 4 anesthesisten-pijnartsen (allen 1 dag/week)
 - ▶ 2 pediatrische psychologen (full-time)
 - ▶ 4 pediatrische kinesisten (part-time)
 - ▶ 1 ergotherapeut
 - ▶ 3 pediatrisch verpleegkundige
 - ▶ 3 administratief medewerkers
 - ▶ 1 fellow

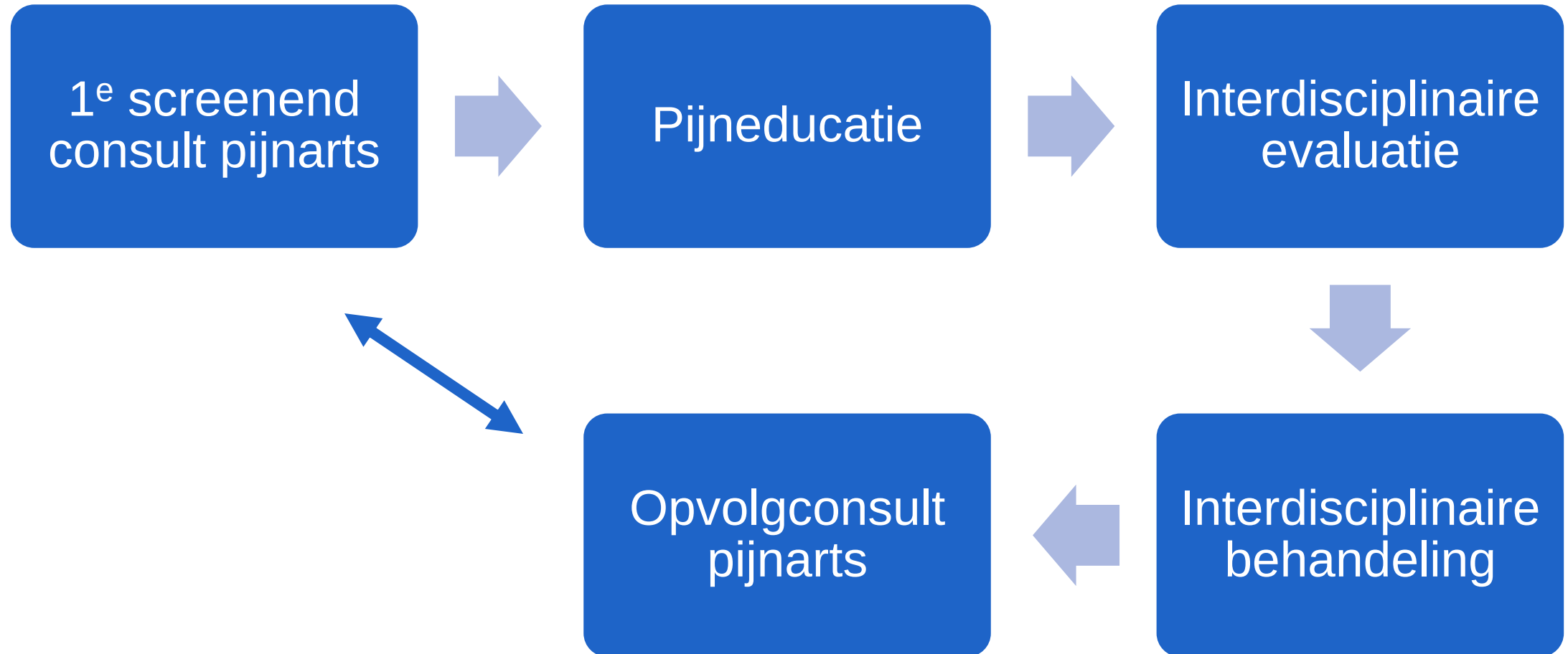

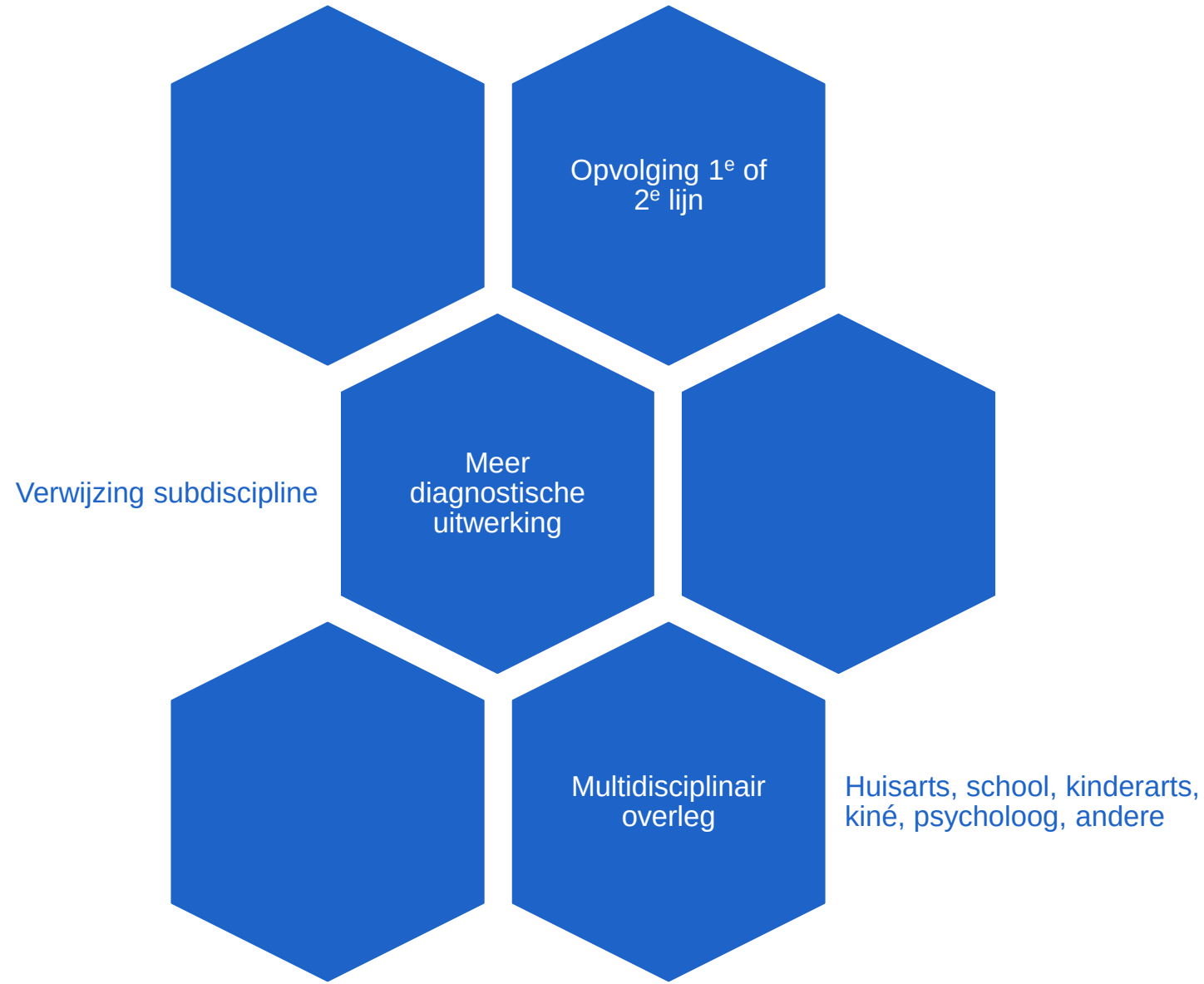
Situatie in België

- ▶ Financiering vanuit de overheid:
 - ▶ **35** ziekenhuizen krijgen vaste forfaitaire financiering voor **multidisciplinair pijncentrum** voor behandeling van chronische pijn bij **volwassenen**
 - ▶ **13** ziekenhuizen krijgen financiering **onder de vorm van 1 halftijds verpleegkundige** voor 'aanpak van pijn bij kinderen'.
- ▶ Masterproef: *National survey about the current and ideal practice for children and adolescents with chronic pain in Belgian hospitals. 2019*
 - ▶ 1 pediatriesch 'pijncentrum' (HUDERF)
 - ▶ Ondertussen: enkele andere ziekenhuizen pijncentrum aan het uitbouwen

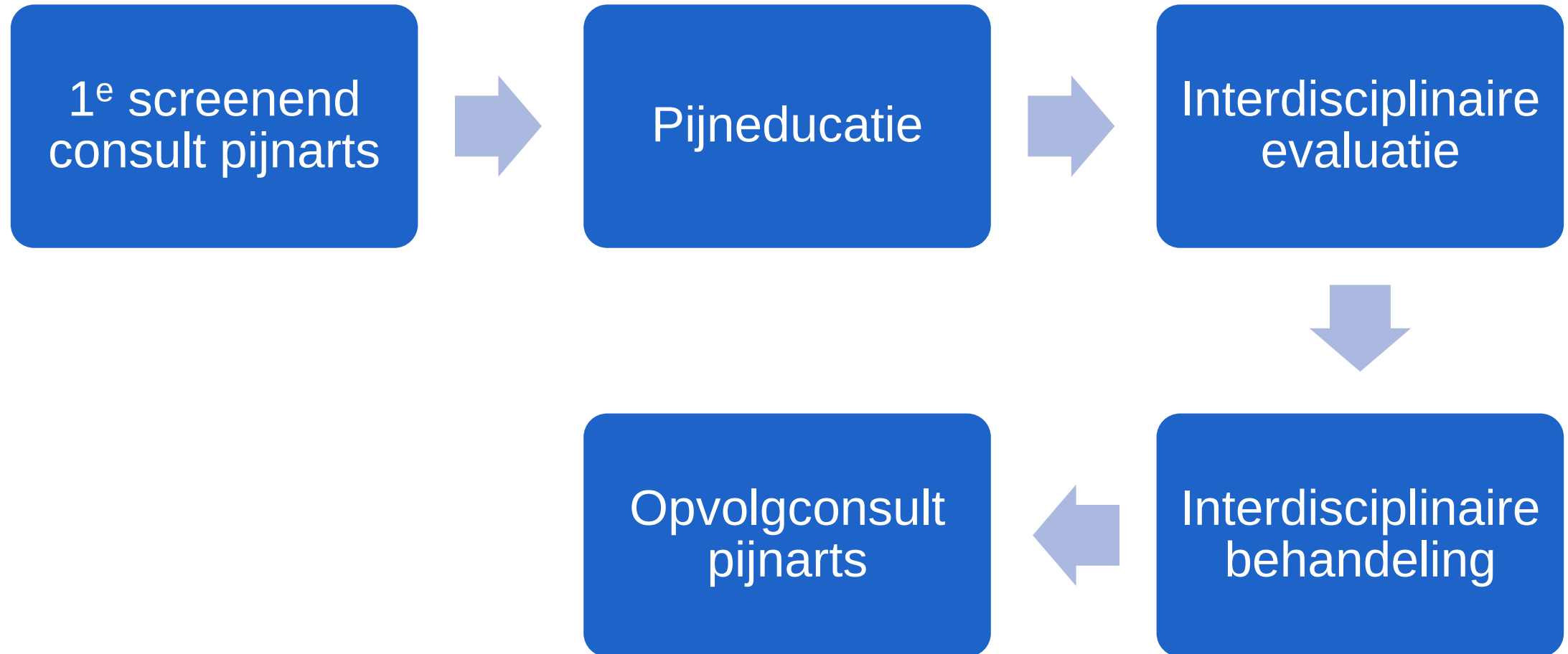
Voorbeeldtraject pediatrische pijnkliniek UZ Gent

1^e screenend consult bij pijnarts

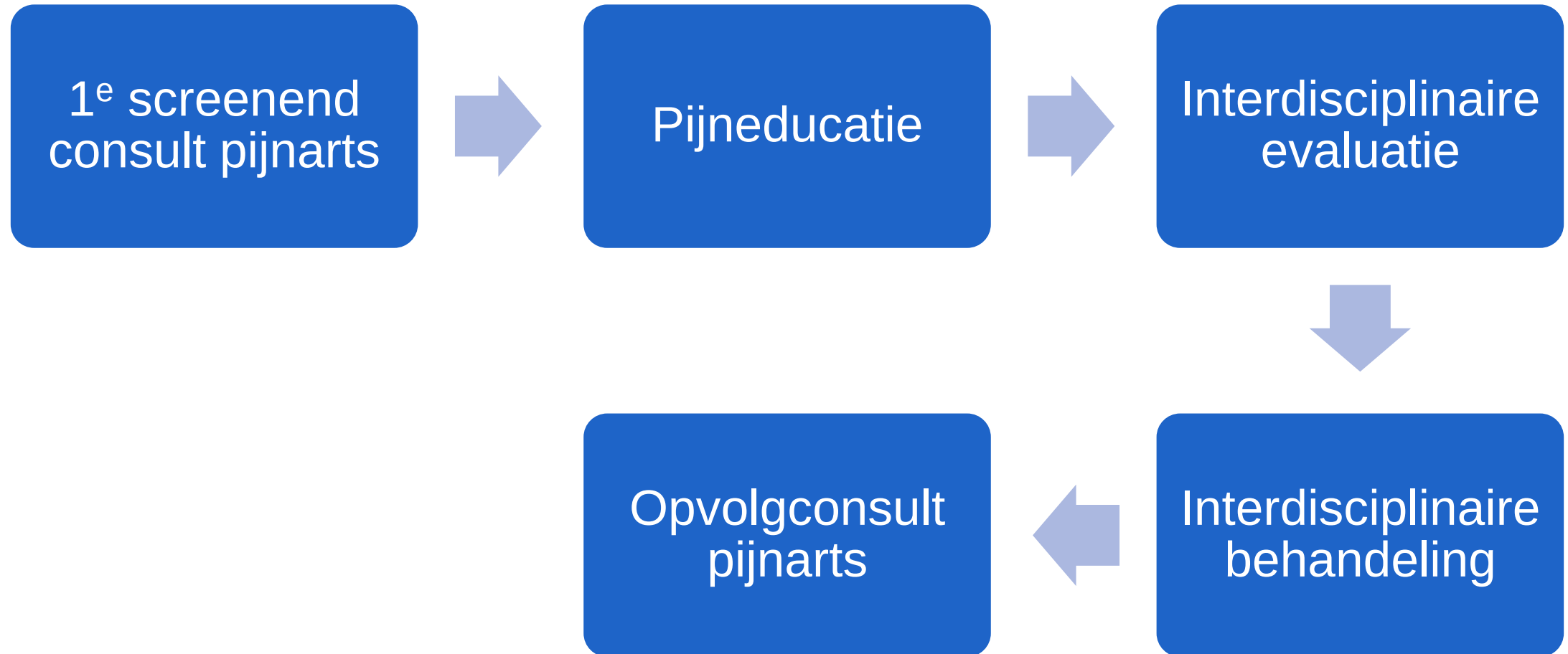
Voorbeeldtraject pediatrische pijnkliniek UZ Gent

Interdisciplinaire evaluatie

- ▶ Psychosociale evaluatie
 - ▶ PROMIS scores, pediatrisch gevalideerde vragenlijsten voor pijn, depressie, angst en catastroferen
 - ▶ Fysiek: conditie, uithouding, specifieke testen, kinesiofobie en mobiliteit
-
- A solid blue triangle is located in the bottom right corner of the slide, pointing towards the top right.

Voorbeeldtraject pediatrische pijnkliniek UZ Gent

Interdisciplinaire behandeling en opvolgconsult

Interdisciplinaire behandeling

- ▶ Korte termijn (bijvoorbeeld 2 x 4 sessies)
- ▶ Altijd combinatie kinesitherapie + psychologie
- ▶ Nadruk op zelf-management

Opvolgconsult

- ▶ Evaluatie en progressie bespreken
- ▶ Lange termijn plan opstellen met kind, ouders en zorgverleners
- ▶ Indien nodig verwijzing intensief interdisciplinaire behandeling voor chronische pijn in het Zeepreventorium

Toemaatje: perioperatieve pijn

Referenties

- ▶ 1. Bruce BK, Ale CM, Harrison TE, Bee S, Luedtke C, Geske J, et al. Getting Back to Living: Further Evidence for the Efficacy of an Interdisciplinary Pediatric Pain Treatment Program. *Clinical Journal of Pain*. 2017;33(6):535-42.
- ▶ 2. Campbell F, Stinson J, Ouellette C, Ostapets V, Salisbury G. The association between pediatric chronic pain clinic attendance and health care utilization: A retrospective analysis. *Can J Pain*. 2018;2(1):30-6.
- ▶ 3. Cousins LA, Cohen LL, Venable C. Risk and Resilience in Pediatric Chronic Pain: Exploring the Protective Role of Optimism. *Journal of Pediatric Psychology*. 2014;40(9):934-42.
- ▶ 4. Eccleston C, Fisher E, Howard RF, Slater R, Forgeron P, Palermo TM, et al. Delivering transformative action in paediatric pain: a Lancet Child & Adolescent Health Commission. *Lancet Child Adolesc Health*. 2021;5(1):47-87.
- ▶ 5. Friedrichsdorf SJ, Giordano J, Desai Dakoji K, Warmuth A, Daughtry C, Schulz CA. Chronic Pain in Children and Adolescents: Diagnosis and Treatment of Primary Pain Disorders in Head, Abdomen, Muscles and Joints. *Children (Basel)*. 2016;3(4).
- ▶ 6. King S, Chambers CT, Huguet A, MacNevin RC, McGrath PJ, Parker L, et al. The epidemiology of chronic pain in children and adolescents revisited: a systematic review. *Pain*. 2011;152(12):2729-38.
- ▶ 7. Liossi C, Johnstone L, Lilley S, Caes L, Williams G, Schoth DE.
- ▶ 8. McKillop HN, Banez GA. A Broad Consideration of Risk Factors in Pediatric Chronic Pain: Where to Go from Here? *Children (Basel)*. 2016;3(4).
- ▶ 9. Government S. Management of chronic pain in children and young people: summary. A summary of the available evidence, combined with a consensus group agreement on key recommendations and suggested patient pathways 2018.
- ▶ 10. Somayajula GG, Campbell P, Protheroe J, Lacey RJ, Dunn KM. Chronic widespread pain in children and adolescents presenting in primary care: prevalence and associated risk factors. *PAIN*. 2022;163(2):e333-e41.
- ▶ 11. Stoopler M, Choinière M, Nam A, Guigui A, Walfish L, Mohamed N, et al. Chronic pain-related consultations to the emergency department of children with complex pain conditions: A retrospective analysis of healthcare utilization and costs. *Can J Pain*. 2022;6(1):86-94.
- ▶ 12. Children THfS. Clinical resources 2021 [Available from: <https://lab.research.sickkids.ca/stevens/clinicalresources/>].
- ▶ 13. Organization WH. Persisting pain in children package: WHO guidelines on the pharmacological treatment of persisting pain in children with medical illnesses. World Health Organization. <https://apps.who.int/iris/handle/10665/445402012>.
- ▶ 14. Organization WH. International Classification of Diseases for mortality and morbidity Statistics - Eleventh Revision 2022.
- ▶ 15. Young MA, Anang P, Gavalova A. Pediatric Chronic Pain, Resilience and Psychiatric Comorbidity in Canada: A Retrospective, Comparative Analysis. *Frontiers in Health Services*. 2022;2.

Bedankt voor jullie aandacht

Laat de vragen maar komen

SYMPOSIUM VAN DE PIJNKLINIEK

CHRONISCHE PIJN, OOK IN DE HUISARTSPRAKTIJK

Zaterdag 1 oktober 2022

